

AUF's pinseleir, Utøya Lørdag 21.mai.1988

Statsminister

Gro Harlem Brundtland:

- Det er de unges situasjon, deres muligheter for utdanning, arbeid og bolig som må stå sentralt i den politiske debatten om framtida. Mange av oppgavene i 1990-åra vil kreve vilje til politisk styring, vilje til reformer, solidaritet mellom generasjonene og mer samfunnsansvar. Vi trenger et sterkt sosialdemokrati for å sikre viktige verdier og demme opp mot Høyre-kreftene.

Det var statsminister Gro Harlem Brundtland som sa dette på AUF's pinseleir på Utøya lørdag.

Statsministeren sa at arbeiderbevegelsen er inne i en tid med store og nye utfordringer. - Behovet for debatt og friske øyne på hva vi ønsker fra fremtiden er stort. Vi må ha ungdommen med oss i denne debatten, og AUF yter viktige bidrag i det arbeidet vi står oppe i. Motkreftene fra høyre side er sterkere enn på mange tiår. Vi utfordres av ekstreme høyre-krefter som vil slå beina under det velferdssamfunn det har tatt generasjoner å bygge opp, sa hun.

- Vi må gjøre hva vi kan for å hindre at også Norge skal komme inn i en situasjon hvor mange mennesker blir gående arbeidsledige og hvor viktige pilarer i vårt velferdssamfunn svekkes. Vi ser at motkreftene i vårt samfunn er sterkere enn på mange tiår, sa statsministeren.

- Arbeid for alle, velferd og trygghet er ikke verdier vi kan ta for gitt. Det er ikke et fundament vi har støpt en gang for alle. Høyre brukte regjeringmakten til en systematisk omfordeling i det norske samfunn - omfordeling av inntekter og

formue, av makt og innflytelse. Det var en omfordeling som ikke tok utgangspunkt i vårt mål om en rettferdig fordeling. De private bankene fikk større albuerom - mens statsbankenes rolle ble redusert. Skattelettelsene bidro ikke til lønnsmoderasjon, men ga de høytlønte både i pose og sekk. Privatisering ble Høyres svar på et svekket offentlig velferdstilbud, sa Gro Harlem Brundtland.

Statsministeren sa at 80-åra hadde vist at det koster å slippe høyrekreftene til.

- Vi må lære at velferdssamfunnet krever vedlikehold. Det krever fornyelse. Det krever reformer. Men det krever også noe mer av oss. Det krever at vi tar ansvar for hverandre, og at vi har vilje til å sette samfunnsansvar foran egeninteresse.

Hun sa at det var viktig for Arbeiderpartiet å hindre at den økonomiske krisen skulle føre til den samme utviklingen i Norge som i andre Vest-Europeiske land med stor arbeidsledighet og sosiale nedskjæringer.

- Det ville først og fremst ramme ungdommen. Derfor har vi ført en politikk som har sikret sysselsettingen, og vernet velferdsoppgavene mot nedskjæringene høyresiden har ønsket. Vi har sikret en rettferdig fordeling og lagt grunnlaget for en ny økonomisk vekst gjennom en bevisst satsing på forskning, utvikling og omstilling i næringslivet, sa statsministeren.

Statsministeren sa at Høyre nå forsøker å fortelle folk at de byrder vi alle har måttet ta ikke hadde vært nødvendig, hvis vi bare hadde gjort som Høyre ønsker.

- Og hva har så Høyre gått inn for? Jo, det er sterke nedskjæringer som ville rammet velferdsoppgavene og innsatsen for utvikling og omstilling i næringslivet. Det ville vi i høyeste

grad merket, slik man har gjort i de land man har brukt denne politikken, bl a i England og Vest-Tyskland.

At Høyre ville valgt en slik vei også hos oss, er ikke overraskende, For Arbeiderpartiet og Høyre har helt forskjellige mål for utviklingen av vårt samfunn.

Det var nødvendig å legge om den økonomiske politikken. Det var og det er ingen vei utenom: Vi må skape mer, bruke mindre og fordele bedre, sa statsminister Gro Harlem Brundtland.

Boligpolitikk

Om boligpolitikken sa statsministeren at oppgavene her er store, selv om utviklingen er kommet inn i et nytt og bedre spor, noe som er helt nødvendig.

- Husbankens rolle er styrket. Vi har laget en ny låneordning med en utlånsramme på 1 milliard kroner, en egen låneordning for utleieboliger, spesielt beregnet på ungdom. Og vi har økt utlånsrammene for etableringslån fra 950 millioner til 1750 millioner. Vi må arbeide videre langs disse linjene og gjenreise Husbankens som den viktigste boligbanken. Samtidig må vi på en bedre måte enn før sikre at subsidiene først og fremst brukes for å hjelpe de unge inn på boligmarkedet, sa statsministeren.

Hun viste til at boligbyggingen nå øker.

- Men samtidig som vi må bygge flere boliger, må vi bygge mindre og rimeligere boliger. Vi kan ikke fortsette som de siste årene - med en gjennomsnittlig størrelse på nye boliger på 190 kvadratmeter. Vi bruker nå like mye ressurser på å bygge 26 000 boliger i året som vi brukte den gangen vi fikk nesten 40 000 boliger ut av dem, sa statsministeren.

Hun sa at boligpolitikken viser bedre enn mye annet hva det kan koste å slippe høyrekreftene til, og at det som skjedde i 80-åra var et eksempel på det Fremskrittspartiet nå markedsfører som løsning på alle problemer, nemlig "kundestyring".

- Bruk av markedskreftene kan være effektivt, både til å sikre konkurranse og tilbud. Men det er ikke tilstrekkelig til å sikre en rettferdig fordeling. I markedet løses kjøpproblemene ved at prisen går opp når tilbudet er for lite. Og da er den noen som ikke får det de ønsker. Det kan vi godta når det

gjelder biler og sydenreiser. Men vi kan ikke godta det når det gjelder helse, bolig eller utdanning, sa statsministeren.

- Vi har jo et ferskt eksempel på hva som skjer når vi fjerner reguleringer og satser på "kundestyling". Det var nettopp det som skjedde i boligpolitikken da Høyre slapp til i 1981. Da var det var markedskreftene som skulle gi oss et bedre boligmarked. Husbankens rolle ble redusert. I boligkooperasjonen ble takstplikt og prisreguleringer opphevet uten at noe annet og bedre ble satt i stedet.

Hva ble resultatet? Er boligkøene borte? Nei, de er lenger enn noen gang. Ga det konkurranse og lavere priser? Nei. Boligprisene gikk opp. I boligkooperasjonen med både 100 og 200 %, så og si over natta.

Boligbyggingen gikk ned - fra 38 000 i 1980 til 26 000 i 1986. Fordi entreprenørene satset på næringsbygg i stedet. Der var fortjenesten høyere.

Slik virket prinsippet om "kundestyling" i boligsektoren. Og nå kommer de helt forståelige kravene om politiske tiltak for å hjelpe de unge inn på det boligmarked som markedskreftene stenger dem ute fra. Vi bør ha lært av det eksperimentet, sa statsministeren.